

Geachte dames en heren,

Woensdag 19 februari debatteert u met ministers De Jonge en Bruins over Zorgfraude en Governance in de Zorgsector.

Vanuit de VNG willen we u het volgende meegeven over Zorgfraude:

1. **Gemeenten investeren steeds meer in bestrijding van fraude en misbruik;**
2. **Zorgcowboys: woekerwinsten in de publieke sector zijn onwenselijk, maar het vergt zorgvuldigheid om vast te stellen of zaken niet in de haak zijn;**
3. **PGB. Nu met invoering van het trekkingsrecht fraude door de budgethouders minder voorkomt, is het zaak fraude door zorgaanbieders te bestrijden;**
4. **Gemeenten richten zich meer en meer op preventie. Denk daarbij aan o.a. contractmanagement.**

Gemeentelijke Investeringsen

Gemeenten zetten de continuïteit en kwaliteit van zorg en ondersteuning aan inwoners voorop. Dat blijft prioriteit, ook al kampen veel gemeenten met tekorten in het sociaal domein.

Tegelijkertijd maakt dit juist aandacht voor fraude noodzakelijk, omdat:

- we budgetten in de zorg ook daadwerkelijk ten goede willen laten komen aan onze inwoners;
- fraude meestal hand in hand gaat met gebrekkige kwaliteit.

Het is wel zaak onderscheid tussen fouten (niet weten) waardoor fraude ontstaat en het moedwillig overtreden van de wet. Als gemeenten zetten wij ons in om zowel fouten als fraude te verminderen.

Gemeenten werken samen met ketenpartners binnen het Informatieknooppunt Zorgfraude (IKZ) voor een sluitende aanpak tegen zorgfraude. De *Wet bevorderen samenwerken en rechtmatige zorg*, die in voorbereiding is, borgt deze samenwerking. Ook wordt een waarschuwingsregister gerealiseerd van zorgaanbieders die gefraudeerd hebben ("zwarte lijst"), die gemeenten kunnen raadplegen. <https://www.ikz.nl/> <https://vng.nl/nieuws/reactie-wet-bevorderen-samenwerking-en-rechtmatige-zorg>

Zorgcowboys

Woekerwinsten in de publieke sector zijn principieel onwenselijk. Zeker nu veel gemeenten kampen met tekorten, is het ons een doorn in het oog dat er extreem hoge winsten gemaakt worden.

Zorggeld moet naar de zorg en structureel hoge bedrijfsresultaten passen daar niet bij.

Bij aanbieders die hun zaken financieel goed op orde hebben, hoeft echter niet per definitie sprake te zijn van fraude, fouten of slechte kwaliteit. Een gunstig financieel resultaat kan ook het gevolg zijn van efficiënte werkprocessen of succesvolle innovaties (waar we met de decentralisaties juist ook naar op zoek waren).

Opvallend hoge winsten kunnen wel aanleiding geven tot nader onderzoek. Dat kan bijv. met contractgesprekken of een rechtmatigheidsonderzoek. Als blijkt dat het niet in de haak is moeten gemeenten natuurlijk stevig ingrijpen, bijvoorbeeld door het contract te beëindigen. Dit is wel een proces dat zorgvuldig doorlopen moet worden, met het oog op zorgcontinuïteit voor cliënten, betrokken werknemers en mogelijke claims van de aanbieder richting gemeente.

PGB

Nogal wat gevallen van fraude of misbruik hebben te maken met het PGB. Het is vaak niet de budgethouder die fraude pleegt, maar de zorgaanbieder die opzettelijk fout handelt met het oog op persoonlijk gewin. We zien bij gemeenten dan ook de beweging van toezicht op de budgethouder naar toezicht op de zorgverlener, maar constateren hierbij wel het volgende:

- a. Juridische instrumenten, zeker rond gegevensdeling, zijn suboptimaal;
- b. Het belangenspel tussen rollen is lastig, denk bijvoorbeeld ook aan de rol van de verwijzer (huisarts) en de "conflicten" tussen beleidswensen en handhaafbaarheid;
- c. Interne systemen zijn nog niet ingericht om signalen en onderzoeken te registreren op basis van zorgaanbieders i.p.v. budgethouders.

Preventie

We zien dat gemeenten steeds meer aandacht hebben voor doelmatige en rechtmatige besteding van de middelen. Dit is ook een lerend proces. De IGJ constateert in haar onderzoek naar Wmo-toezicht dat er steeds meer aandacht komt voor de samenwerking in verband met de aanpak van fraude en onrechtmatigheden. We zien dat gemeenten hier nu over de volle breedte mee bezig zijn: van het aanscherpen van contracteisen tot het verder professionaliseren van contractmanagement en het uitdiepen van handhavingsbeleid.

Steeds meer gemeenten focussen op een meer preventieve aanpak. Het inrichten van beleid en drempels aan de voorkant zodat er vanuit inkoop en contractmanagement ook betere afspraken tussen gemeenten en zorgaanbieders gemaakt worden op het gebied van kwaliteit van de dienstverlening en bv. winstmarges. Met een zogenoemd "barrière model" wil VNG gemeenten hiermee ondersteunen.

U kunt altijd contact opnemen in het geval u nog nadere vragen hebt.

Met vriendelijke groet,

Eric de Rijk